

Sedem let šolskega radia

Ze nekaj let prištevamo tudi radio med najmoderneje učne pripomočke nove šole. V mnogih državah je radio obvezno uveden učni pripomoček, in njuna posledica tega ukrepa je, da ima prav vsaka šola svoj radio-aparat. Tudi naše stremenje mora iti za tem; kajti ko bo pri nas imela vsaka šola svoj radio, takrat bodo tudi naše šolske oddaje dosegle ono višino, ki je taki ustanovi nujno potrebna. Toda kljub skromnim začetkom so naše šolske oddaje v teku let že večkrat prav lepa priznanja in pohvale. In sedaj, ko mineva že sedmo leto šolskega radia je prav in potrebno, da se ozremo nekoliko v preteklost, pregledamo izvršeno delo in sestavimo tudi program za bližnjo bodočnost.

Na pobudo Prosветne zveze, takratne lastnice radio-postaje in s pristankom kraljevske banske uprave, je bil pri sekciji JUU l. 1931. osnovan poseben odbor, ki mu je bila poverjena naloga voditi vse priprave in skrbeti za šolske oddaje. Po resnih pripravah je »kukavica« v Ljublj. študiju prvič zaku-kala v sporočilo šolski mladini, da se začnejo tudi zanj nova doba, ko bo lahko pred radio-aparatom poslušala mnogo poučnega, zanimivega in zabavnega. Res skromni so bili začetki, kajti le malo šol je imelo svoje aparate, toda prav uvedba šolskih ur je dala pobudo, da je marsikatera šola nabavila svoj aparat, največ pa so pripomogli k uspehu in popularizaciji šolskih oddaj oni upravitelji in učitelji, ki so dali svoje radio-aparate na razpolago, da je smela mladina poslušati njej namenjene oddaje.

Tedensko sta prirejeni le dve šolski uri, toda kljub temu pomenja to letno povprečno 65 oddaj za šolsko mladino. In v sedmih letih je »kukavica« oznanjala že 455 krat tudi šolam njihove ure. Res veliko je to število, a še pestrejša vsebina raznih oddaj. Vrstila so se predavanja, šolski nastopi, reportaže in pokrajinske oddaje, slušne igre in glasbene produkcije, dvogovori, proslave in razgovori z učenci, vse, prav vse je poskušal odbor, da bi

dvignil pestrost oddaj, ki so namenjene šolski mladini, za katero je treba izbirati izmed dobrega vedno le najboljše. Če se pa to ni vedno posrečilo, je treba upoštevati dobro voljo, ki je vedno obstojala in tudi pripravljenost ustreči vsaki upravičeni pritožbi. Da bi odbor čim lažje upošteval želje malih poslušalcev, je bilo uvedeno tudi dopisovanje, a vsako leto ob začetku šole je bilo učiteljstvo pozvano k sodelovanju, in prav učiteljstvo je s svojim marljivim delom poleg ostalih sodelavcev največ pripomoglo k dvigu te velevažne ustanove.

Nastane tudi vprašanje upravičenosti obstoja šolskega radia. Po točnih poročilih ima približno 250 šol priliko poslušati šolske oddaje. Vsekakor lepo število, vendar je to komaj dobra četrtina vseh šol v Sloveniji. Če suponiramo še dejstvo, da nima menda niti ena meščanska in ne srednja šola radio-aparata, tedaj vidimo, da nam še mnogo manjka.

Spopolnitev šolskih oddaj je v interesu našega šolstva res nujno potrebna, toda misli je treba predvsem na zvišanje števila radio-aparatur. Če bi imele poleg vseh ljudskih šol tudi srednje in meščanske šole svoje aparate, tedaj bi se lahko mislilo na posebne oddaje za ljudsko, za nižjo in za višjo srednjo šolo. To pa je stvar bodočnosti in vprašanje naše delavnosti in tudi prizadevanja za spopolnitev šolskega radia, ki naj ne služi samo šoli, marveč postane, kot je to njegov namen, tudi najvažnejši faktor narodnega izobraževanja.

Kljub mnogim težkočam se je ta, za modernizacijo našega šolstva zelo važna ustanova vzdržala že sedem let in se je v primeri s skromnimi začetki zelo dvignila, a ne iz lastnih sredstev, marveč s podporo kr. banske uprave in radio-postaje. Da se bo pa mogla v bodoče spopolnjevati še nadalje in se dvigati čim višje, je odvisno le od tega, kako bo učiteljstvo razumelo in delalo za popolno uresničenje apela.

Vsaka šola imej svoj radio-aparat.

Kaj pravi češkoslovaško pedagoško mnenje o našem „strnjenem šolskem delu“?

Vodilna čl. pedagoška revija »Vestnik pedagogične« prinaša v svoji 4. številki E. Vrančevih »Osnov strnjenega šolskega dela v teoriji in praksi« (lanska SSM) in Jos. Dolgan. E. Vrančevega »Podrobnega učnega načrta«. Ocenio je napisal najpomembnejši reformator čl. šolstva univ. doc. dr. Václav Přihoda v Pragi. On pravi:

»Knjiga Osnove strnjenega šol. dela pomembnega slovenskega pedagoga E. Vranca, ki je pred 2 leti obiskal z ekskurzijo prof. G. Šliha Češkoslovaško, presega po svoji vsebini slov. pedagoško literaturo. Studiral bi jo naj tudi pri nas. Avtor prikazuje v njej načrt strnjenega pouka, ne morda v koncentracijskem smislu, temveč z vidika globalnega pouka.

Uvod knjigi je napisal dr. Karel Ozvald, prof. pedagogike na ljubljanski univerzi. E. Vranec navaja najprej teoretsko utemeljitev strnjenega pouka iz sociološkega, psihološkega, pedološkega in didaktičnega vidika. Obširno tolmači pojem »totalnosti« z raznih stališč, posebno iz vidika družbene enotnosti, v razmerju do učenca, do učitelja in do učnih sredstev.

Nato kratko prikazuje razvoj strnjenega pouka pri Radkeju, Komenskem, Pestalozziju, Herbartu. Avtor navaja pregled koncentracijskih sestavov in dodaja primere koncentracije iz svoje začetne prakse v Studenci pri Mariboru. V poglavju o »delovne pouku« razmotri E. Vranec o antinomijah (nasprotjih): racionalnost — iracionalnost, vezanost — svoboda, vodstvo — rast, statika — dinamika, aktivnost — receptivnost, metoda — osebnost. Zopet dodaja didaktične primere iz lastnega dela. Zelo zanimivo prikazuje prizadevanja za strnjeno šolsko delo v današnji pedagogiki (v Nemčiji, Švici, posebno pa Češkoslovaški). Izredno pozornost posveča pojmu globalnosti, kakor ga definiramo mi in pa Decroly.

Čisto pravilno se pridružuje tudi problemski in projektni metodi. Za nas je posebno zanimiv pregled globalnih prizadevanj v praksi iz vidika strnjenega šolskega dela pri Slovencih (Pibovec, Žerjav, Čiček in drugi). Temu teoretskemu razlaganju sledi podroben sestav po nekaterih središčih zanimanja, ki so obdelani iz 5 vidikov: domoznanstvo, uč. jezik, elementarna izkustva, risanje, ročno delo, glasbena in telesna vzgoja.

Iz knjige se jasno vidi, da E. Vranec ni samo teoretsko, temveč tudi praktično prodir v problem strnjenega pouka. Tu ne gre le za posnemanje dunajskega sistema, kakor bi morda kdo mislil pri površnem pregledu se-

valca, a slovenski glasbi najplodovitejšega skladatelja.

Pokojni Emil Adamič z UPZ v Bolgariji.

Emilu Adamiču so odkrili spomenik

V soboto, 11. t. m., je Glasbena Matica odkrila v parku pred svojim poslopjem spomenik pokojnemu skladatelju Emilu Adamiču. Zalne svečanosti se je udeležilo veliko število pokojnikovih častilcev in mnogo njegovih prijateljev. Gospoda bana je zastopal prosvetni načelnik dr. Lovro Sušnik, škofijski ordinariat kanonik dr. Kimovec, mestno občino podžupan dr. Ravnihar; navzoči so bili tudi češkoslovaški konzul Minovski, pevska družba, skladatelji in bolgarski trgovci, ki so posetili trgovski kongres v Ljubljani. Za stopstvo je poslala tudi sekcija JUU za dravsko banovino v Ljubljani in Učiteljski pevski zbor, ki je položil pred spomenik lep venec.

Žalna svečanost se je pričela s slavnostno predigo, ki jo je izvajala godba Sloge. Spomenik je odkril predsednik Glasbene Matice dr. Ravnihar, ki je v lepih besedah opisal pokojnikove zasluge za slovensko glasbo. Prav tako je predsednik Hubadove pevske župe dr. Švigel proslavljaj pokojnikovo delo, ki bo slovelo toliko časa, dokler bo živel slovenski rod.

Učiteljski pevski zbor ni mogel povabiti k tej žalni svečanosti celokupnega svojega članstva, ker ima učiteljstvo ob koncu šolskega leta v šoli največ dela. Pred spomenikom svojega pokrovitelja se bo poklonil meseca julija, ko bo priredil v Ljubljani večdnevni pevski tečaj.

Tajnik UPZ je pri odkritju imel sledeč nagovor:

Spoštovana gospoda!

Pred velikim duhom slovenskega guslarja se klanja tudi Učiteljski pevski zbor — Emil Adamič. Tesna povezanost med pokojnim Adamičem in učiteljskim stanom je dala učiteljem-pevcem najboljšega vodnika in sveto-

Ker je bil pokojnik prvotno sam učitelj, je razumel potrebe učiteljskega stanu. Vse njegovo vzgojno prizadevanje na učiteljskem je stremelo za ciljem, dati narodu res dobre pevce in pevske organizatorje. Na stotine in stotine slovenskih učiteljev dela danes na polju glasbe po njegovih nasvetih in z isto ljubeznijo, kakor jo je poznal on sam. S tem je pripravljaj UPZ dober naraščaj in danes lahko trdimo, da so vsi sedanji člani in članice UPZ njegovi učenci. Svojim učencem je kazal na pevske turnejah narod, njegovo življenje in njegovo pesem. Za nje mu ni bila pretežka nobena žrtev.

le, ki sta ga napisala Vranec in Dolgan. Avtor-nega gledanja. Medtem ko je bila dunajska reforma osnovana na koncentraciji tudi v strnjenem pouku, najdemo pri E. Vrancu že strnjeni pouk iz globalizacijskega vidika. Češkoslovaškemu čitatelju se bo zdelo, da sta imeli naša teorija in praksa, ki ju Vranec dobro pozna — odločen vpliv na njegovo pojmovanje in poizkusno delo. Pač jasen dokaz, kako se pedagogika medsebojno koristno oploja, brž ko se avtor približa svetovnemu razvoju. Edino to svobodno gledanje mu omogoča, da ustvarja svojstveni sistem, ki je utemeljen po strukturi njegovega okolja, v katerem dela.

Formalno je spis primerno razčlenjen. Avtor je prijatelj grafičnega ponazorovanja, s katerim hoče konkretno pribiti svojo misel. Čitatelj bo v knjigi našel množico zanimivih misli in drugih neposrednosti.

Misli, ki jih je tu navedel, je praktično uporabil v mnogih daljših spisih, posebno zanimiv je Podrobni učni načrt za ljudske šole.

Še o pedagoškem tečaju v Ljubljani

Ob čitanju vabil v našem stanovskem glasilu za udeležbo pri pedagoškem tečaju v letošnjih počitnicah v Ljubljani sem se spomnil na svoja prva službena leta, ko smo mladi učitelji sami mislili na izboljšanje pouka in vzgoje. Brez načrta in nasveta od katere koli strani smo iskali po knjigah resilne poti, ki bi nas osvobodila okovov uglejane Herbartovske pedagogike. Zdaj se mi, da smo se pod vplivom stikov z drugimi narodi na obmejnem ozemlju, s poznavanjem naroda in njegovih oseb, približali novim učnim in vzgojnim načelom. Mnogo ovinkov smo napravili pri iskanju novih poti, mnogo sil smo v svojem mladostnem zaletu potrošili brez haska, vendar je bilo vse to potrebno. Kant pravi: »Samo volja k dobremu je absolutno dobro.« Tako je tudi z izobrazbo. Vrednost ima tista večna žepa po spoznanju resnice, ki gori v nas. Večno iskanje samega sebe, iskanje potov k vedno novim smotrom, je nenapisan zakon življenja, ki se mu pokori vsa priroda in tudi človek, ves tvari in duhovni svet.

Ali je mogoč postanek v toku življenja?

Nekateri tehnični pripomočki v službi sodobne šole

(Nadaljevanje in konec.)

Veliko šol si je v boljših časih nabavilo pisalne stroje. Na tak stroj natipka gospod upravitelj letno ca 200 dopisov in do 20 konferenčnih ter ostalih zapisnikov. Ves ostali delovni čas pa stroj počiva.

Danes in včeraj in še dolgo v jutrišnji dan tožimo in bomo tožili radi pomanjkanja dobrih in primernih učnih knjig. Prisiljeni smo loviti učno tvarino po vseh dostopnih virih. To gradišči si potem običajno zapišejo učenci v svoje dnevnik. Časa vedno primanjkuje, program je obilen, poglobitev v delo je najtežje dvomljiva, ker si morajo učenci snov takoj zabeležiti; korekture teh zvezkov so strah in groza vsakega učitelja. Učenci mažejo, hitijo in si nujno pokvarijo pisavo. Koliko papirja se s tem brez haska vsako leto uniči! Pa to spada že med narodno gospodarske probleme. So šole, kjer učitelj samo dik-tira, učenci pa pišejo do onemoglosti in krčev. Učitelj bi ne bil nič bolj obremenjen, ako bi po vsestranski poglobitvi z učenci v enoto, sedel sam za pisalni stroj, in po dogovoru z učenci, natipkal najpotrebnejšo vsebino radi orientacije pri ponavljanju. Na hektografu se da v 30 minutah doseči 50—60 ponatisov. V višjih razredih bi lahko razmnoževali učenci sami. Medtem bi imeli ostali učenci dovolj

le, ki sta ga napisala Vranec in Dolgan. Avtor-ja sta bila odlikovana z nagrado za najboljši jugoslovanski učni načrt za ljudske šole. V uvodu se avtorja naslanjata na moj pojem konsolidacije pouka, kakor sta ga spoznala v praksi naših reformnih šol. Tudi to delo priporočam v študij našemu učiteljstvu. V njem se jasno kaže iznajdljivost avtorjev in marljivost, ki spominja na Krieblov Zbornik o strnjenem pouku.

Obe knjigi, o katerih referiramo, sta dokaz živga reformnega gibanja v Jugoslaviji, posebno pri Slovencih. Za čl. pedagogiko je razveseljivo to, da se je ustvaril živ pedagoški stik, ki zamore dati dragoceno smer tudi našemu delu. Spoznavanje in zblizevanje ne sme ostati samo enostransko. Václav Přihoda.

Pristašem in protivnikom strnjenega pouka pri nas priporočamo, da primerjajo Přihodovo mnenje s člankom Fr. Čička v »Slov. učitelju« št. 5./6. »Kakšna naj bo torej naša šola! Klasičen primer našega podcenjevanja!

Poslušam nekatere mlade tovariše, ki se trkajo na prsa, češ, mi že vse to znamo, saj smo se učili na učiteljskem. Tisto znanje kmalu skopni in potem ostane duševna praznosta.

Priznati pa moramo, da so taki samozadovoljneži redki. Ob predlanskem tečaju v Ljubljani smo videli dnevno preko 200 učiteljev, ki so prišli gasiti duhovno žepo na tečaj, ne samo ob besedah predavateljev, temveč ob mislih, ki jih pove eden ali drugi izmed tovarišev v pogovoru ali v debati, to je, v osebnem stiku z večnimi iskalci novih duhovnih oblik pridemo do novih spoznanj in novih pobud za nadaljnje delo.

Program predavanja na tečaju, ki je bil objavljen v listih, je sicer precej raznovrsten, toda iz vsega se vidi želja spoznati slovenskega človeka, njegov duhovni obraz, njegove življenjske prilike in iz teh spoznanj najti boljše načine vzgoje in pouka.

Vsak učitelj, ki se trudi ob rešitvi teh vprašanj, bo gotovo dobil na tečaju novih pobud za svoje delo; zato bo gotovo tečaj dobro obiskan.

S porastom njegove moči in slave je rasla tudi vez z UPZ. Postal je njegov predsednik in voditelj. Vodil ga je po zmagovitih poteh navzgor, dokler ni omahnil... S slovenskim romarjem, z graditeljem slovanske vzajemnosti so se UPZ odpirala vrata povsod na stežaj. Povsod so nas sprejemali prisrčni in mi... mi smo bili nanj ponosni. Tako je bilo v Bosni in Dalmaciji, tako je bilo na Češkoslovaškem, tako je bilo v Bolgariji in tako bi bilo vnaprej...

UPZ se je čutil počaščenega, ko ga je smel vidno odlikovati za delo v zboru in za delo na polju slovenske glasbe sploh. Nadel si je, še ko je snoval v njegovi sredi, njegovo ime in ga tako ovekočeval za večne čase. Skromen je to spomenik njegovemu velikemu duhu, skromen za nas, a tem pomembnejši za potomce.

Pokojnikov nemirni in večno snujoči duh je našel svoj počitek, njegova mogočna in zmagovita pesem je ostala neizpeta...

Ko danes odkrivamo spomenik skladatelja, ki je vse svoje življenje prisluškoval utripu narodove duše, želi na stotine in stotine slovenskih učiteljev-pevcov njegovi duši miren pokoj, a njegovemu spominu večno slavo!

V okviru žalne svečanosti za pokojnim Emilom Adamičem je priredila Hubadova pevska župa s svojimi zbori koncert. Zbori so nastopili s skladbami, ki so jih izbrali izključno iz bogate zakladnice pokojnikovih del. Nastopili so: Glasbena Matica, Bežigrasko pevsko društvo, Delavsko glasbeno društvo, Ljubljanski Zvon, Sava in drugi. Za zaključek so nastopili združeni zbori s spremljevanjem godbe Sloge, ki so pod vodstvom tov. Venturinija zapeli pokojnikov mešani zbor »Eccce dolor«.

Glasbena Ljubljana se je oddolžila Emilu Adamiču. Vir.

časa za skiciranje, ilustriranje, lepljenje in ostalo ponazorovanje enote. Ker je lahko tekst samo na eni strani, nalepijo učenci ves ilustracijski material na drugo stran. Take liste bi hranili otroci v registerskih mapah, kjer bi bili dobro pritrjeni. Med letom bi se taka delovna knjiga lepo in pregledno napolnila in bi tvorila zaključeno celoto. Stroški? 100 pol gladkega brezlesnega in močnega papirja stane največ 20 din. Na leto bo potreboval vsak otrok največ 50 do 70 pol. Pola kopirnega carbon papirja za matrice stane okoli 1,5 din in zadošča za vsaj 30 matric. 4 metre dolga hektografska koža velja 70 din. Za eno šolsko leto popolnoma zadoščata 2 koži. Registerske mape so po 2 din, vse računano po cenah na drobno. Potreben je še luknjač za pritrjevanje listov v mape. Naj vsak za svoje potrebe preračuna stroške in potrato časa za ta način, in stroške za zvezke po dosedanjem načinu v šolskem letu. Samodelavnost učencev s tem ne bi bila prav nič okrnjena, smisel za estetiko in za red pa se moreta poglobiti. Izognemo se tako tudi gozdu debelih pravopisnih in smiselnih napak, ki so strah slehernega razrednika in morejo postati celo predmet spodbijanja vsakega predstojnika, če je pikolovec. Ako uvedemo to razmnoževalno prakso, moremo zahtevati od otrok tudi bolj skrbno in počasi spisane neizogibne šolske in domače vaje. Ali ni baš divjanje pri pisanju ena izmed velikih ovir pridobiti si čitljivo individualno pisavo? Zadnjo trditev podpišejo vsi naši akademiki, ki imajo nečitljiv rokopis, z obema rokama.

Prve dotacije za novo proračunsko leto že prihajajo na naše šole. Upravitelji si belijo glave, kako bi jim iz malega zrastle veliko. Pri administraciji in kroženju javnega denarja se vse preveč poudarja štednja, štednja, štednja, premalo pa racionalna in ekonomična porazdelitev in poraba razpoložljivega denarja. Daleč za zvencem utripom sodobnosti caplja naša šola in štednja v nepravem času in na neprimernem koncu je njena zanesljiva zavora.

L. P.

Pomladne novosti za dame in gospode

priporoča po nizkih cenah trvdka

IGN. ŽARGI, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 11

Slaščičarna **KOŠAK** . Gostilna
LJUBLJANA
nasproti pošti

se priporoča cenjenemu učiteljstvu